

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Абдуғафури Сафар дар мавзӯи: “Хусусиятҳои фитосенологии баъзе намудҳои лабгулҳои (*lamiaceae mart.*) қисмати ҷанубии қаторкӯҳи Ҳисор”, барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои биологӣ аз руи ихтисоси 03.02.01 – Ботаника.

Мубрамии мавзӯи таҳқиқот. Бояд қайд намуд, ки омӯзиш, баҳодиҳӣ ва ҳифзи гуногунии биологӣ дар Тоҷикистон яке аз масъалаҳои мубрами имрӯзу фардо ба шумор меравад ва Тоҷикистон бо захираҳои бойи гуногунии биологияш дар дунё машҳур аст. Аз ин лиҳоз, яке аз вазифаҳои муҳим дар омӯзиши олами набототи кишвар, омӯختани гуногунии биологӣ ва таксонҳои маъмул ва гуногунии таркиби флораи ин ё он минтақа ба шумор меравад. Аз ин рӯ, омӯзиши оилаи *Lamiaceae Mart.*, ки яке аз оилаҳои калони таркиби флораи олами набототи Тоҷикистон ба шумор меравад, мавриди омӯзиши ҳаматарафа қарор дода шудааст.

Дар баробари ин бояд тазакур дод, ки то кунун оид ба гуногунии намудӣ ва таҳлили фитосенологии намудҳои мансуби оилаи мазкур дар Тоҷикистон маълумоти мушаххас кам пешкаш гардида, имкониятҳои истифодаи амалии намояндаҳои оила ба таври зарурӣ омӯхта нашудаанд ва оиди хосиятҳои шифобахшии намудҳои ҷудогона дар адабиёт маълумоти кофӣ дида намешавад, ки ҳамаи ин сандаҳо аз мубрамии омӯзиши мавзӯи мазкур далолат менамоянд.

Мақсади тадқиқот. Мақсади таҳқиқот арзёбии гуногунии биологии таркиби оилаи лабгулҳо – *Lamiaceae Mart.* дар қисмати ҷанубии қаторкӯҳи Ҳисор мебошад.

Вазифаҳои таҳқиқот аз ҷунин бандҳо иборат мебошанд:

- Муайян намудани гуногунии намудҳои оилаи лабгулҳо – *Lamiaceae Mart.* дар қисмати ҷанубии қаторкӯҳи Ҳисор.
- Омӯзиши хусусиятҳои фитосенологии баъзе намудҳои оилаи – *Lamiaceae Mart.* дар минтақаи тадқиқотӣ.
- Муайян кардани захираҳои *Nepeta cataria L.*, *Ziziphora pamiroalaica Juz.*, *Origanum vulgare subsp. gracile* (K. Koch) Ietsw., *Salvia sclarea L.* ва *Hyssopus seravschanicus* (Dubj.) Pazij дар шароити табиӣ сабзиш.
- Дурнамои истифодаи объектҳои интиҳобшуда дар саноати фармасевтӣ.
- Тартиб додани харитаҳои пахншавии намудҳои оилаи *Lamiaceae Mart.* дар қисмати ҷанубии қаторкӯҳи Ҳисор.

Навгони илмӣ таҳқиқот. Унвонҷӯ Абдуғафури Сафар яке аз аввалинҳо шуда, гуногунии намудии таркиби оилаи лабгулҳои флораи қисмати ҷанубии қаторкӯҳи Ҳисор таҳлил ва муайян кардааст. Вай дар натиҷаи таҳқиқотҳои гузаронидааш муайян намудааст, ки дар минтақаи омӯзиш 32 авлод ва 73 намуди оилаи лабгулҳо мавҷуд аст, ки аз ин миқдор 10 намуди растаниҳои оила эндемикӣ ба шумор рафта, 1 намудаш ба Китоби сурхи Тоҷикистон ворид шудааст.

Ба унвонҷӯ муясар гардидааст, ки дар қисмати ҷанубии қаторкӯҳи Ҳисор бори аввал фитосенология ва сохтори сенопопулятсияҳои баъзе намоёнҳои оила: *Ziziphora pamirolaica* Juz., *Origanum vulgare subsp. gracile* (K. Koch) Ietsw., *Nepeta cataria* L., *Salvia sclarea* L. низ омӯхта баромадааст.

Аҳамияти назариявӣ ва илмию амалии таҳқиқот. Месазад қайд намуд, ки натиҷаҳои назариявии таҳқиқоти мазкурро ҳангоми омӯзиши оилаи лабгулҳои таркиби флораи Тоҷикистон метавон всеъ истифода намуд. Инчунин, таҳлили хусусиятҳои фитосенологии *Ziziphora pamirolaica* Juz., *Origanum vulgare subsp. gracile* (K. Koch) Ietsw., *Nepeta cataria* L., *Salvia sclarea* L. имкон медиҳанд, ки дар оянда онҳоро ҳамчун намудҳои нафъовар, барои истифода дар тиб тавсия дода шаванд.

Унвонҷӯ Абдуғафури Сафар дар асоси маълумотҳои бадастомадааш оид ба ҳосилнокии захираҳои сенопопулятсияҳои намудҳои *Ziziphora pamirolaica* Juz., *Nepeta cataria* L., *Origanum vulgare subsp. gracile* (K. Koch) Ietsw., *Salvia sclarea* L. дар мавзёҳои пахншавии табиӣи онҳо нишон медиҳад, ки ҳосилнокии табиӣи онҳо талаботи саноати фармокологии Тоҷикистонро дар ҳаҷми то 35% таъмин карда метавонанд. Натиҷаҳои рисоларо унвонҷӯ оид ба тавсифи гуногунии биологии лабгулҳо барои дар мактабҳои олӣ, дар тайёр кардани курсҳои лексионӣ ва гузаронидани дарсҳои амалӣ аз ҷанбаи систематикаи растаниҳо, захирашиносӣ, инчунин семинарҳои калон аз ихтисоси ботаника ва дендрология тавсия менамояд.

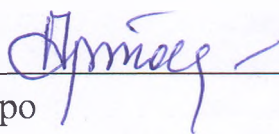
Интишорот аз рӯйи мавзӯи диссертатсия. Чи тавре, ки дар автореферати диссертатсия оварда шудааст, унвонҷӯ вобаста ба мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионӣ 6 мақолаи илмӣ, аз ҷумла 4 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нашр расонидааст ва натиҷаҳои кори диссертатсионӣ дар 2 корхона истифода ғаштаанд.

Оид ба кори илмӣ чунин эродро баён намуданиям, ки унвонҷӯ дар рисолааш аз адабиёти хориҷӣ нисбатан миқдори камӣ корҳои олимони хориҷиро истифода намудааст.

Хулоса. Бояд қайд намуд, ки рисолаи илмӣ дар мавзӯи “Хусусиятҳои фитосенологии баъзе намудҳои лабгулҳои (*lamiaceae* *mart.*) қисмати ҷанубии қаторкӯҳи Ҳисор”, ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои биологӣ аз руи ихтисоси 03.02.01 – Ботаника пешниҳод шудааст, кори гуногунҷабҳаи илмии анҷомёфта ба шумор рафта, бо аҳамияти назариявӣ амалиаш ва бо маҷмӯи натиҷаҳои илмии ба даст омада, ба талаботи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгу буда, муаллифи он - Абдуғафури Сафар сазовори унвони илмии номзади илмҳои биологӣ аз руи ихтисоси 03.02.01 – Ботаника мебошад.

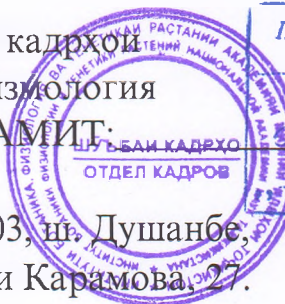
Мудирӣ озмоишгоҳи генетика ва селекцияи растаниҳои
Институти ботаника, физиология ва генетикаи растани
Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон, доктори илҳои
кишоварзӣ (ихтисоси 06.01.05-селекция ва тухмипарварии
растаниҳои кишоварзӣ)

Имзои д. и. к.проф. Қ.Партоевро
тасдиқ менамоям.

Партоев Қурбоналӣ

Нозири калони шуъбаи кадрҳои
Институти ботаника, физиология
ва генетикаи растани АМИТ:

Подпись

ЗАВЕРШЕНО

инспектор

Умарова Н.С.

Суроғаи муассиса: 734003, ш. Душанбе,
кӯчаи Карамова, 27.

Тел. (+992) 918649505; E.mail: pkurbonali@mail.ru